

hebben met hetgeen men uit de woorden billijk hopen en verwachten zou, waartoe de betrekking tot anderen verplicht en de algemeene menschenliefde¹⁷ met eene onweerstaanbare kracht dringen moest.

Maar zoo de vorsten met een menschelijk hart in de borst, met kruis en bijbel in de hand, zwiigende dat moordtoneel kunnen aanzien, de stem hunner volken begint zich voor de Grieken luid te verheffen. Te lang, zegt men, ontheiligden de barbaarsche Turken Europa's grond; men drijve ze naar hun Aziatisch gebergte terug; het pronkjuweel der beschaving vertoone zich opnieuw in het herboren Griekenland; en willen Europa's monarchen hunnen vermogenden arm aan eene herrijzende natie niet toereiken, geen hunner onderdanen althans weigere het zijne¹⁸ bij te brengen tot bevordering en bereiking van dat edele doel.

Dit nu gaat wederom te ver. Tusschen regt en menschelijkheid is een schoone, onverbreekbare band; men verliest haar uit het oog; en wanneer men zich in eenen aangenamen droom toegeeft, wordt er te weinig op de wezenlijkheid¹⁹ gelet. Zoodra men de zaak slechts met een onpartijdig oog beschouwen wil, dan ziet men spoedig in, dat de pogingen hetzij om den Turk te verdrijven uit Europa, hetzij om Griekenland een afzonderlijke, onafhankelijke staat te doen worden, hetzij om der Grieken zaak te ondersteunen door openbare bijdragen van bijzondere²⁰ personen, noch regtvaardig, noch doeltreffende zijn.

25

I. Laat ons dan zien, of het verdrijven der Turken uit Europa met de regtvaardigheid strooken zou. Vooral na de Middeleeuwen hebben de verschillende Rijken van ons werelddeel door gedurige handelingen en verdragen, door de vestiging van een systema van evenwigt²¹, door derzelver natuurlijke en dagelijks toenemende betrekking eene statenrepubliek, als het ware, gevormd; en eerbiediging

17. Van Groens latere afkeer van deze uitdrukking hier geen spoor.

18. Men zamelde alleen geld in. Byron vond hier geen navolgers.

19. Ook later een geliefkoosd woord dat zowel herinneringen aan Plato als aan de Historische school oproept.

20. Particuliere, in tegenstelling tot staatsorganen.

21. De latere bewonderaar van de evenwichtspolitiek van Willem III kondigt zich hier al aan (cf. *Handboek* derde dr. 405; *Nederlandsche Gedachten*, tweede serie I 348, 356; II, 88, 145 - 153).

Terwijl Groen het evenwicht tussen de staten altijd aanprijst, kan hij heftig toornen tegen allerlei "systèmes de bascule" binnen één staatsverband.